

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky, soudce JUDr. Josefa Baxy a soudkyně Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **Mgr. B. D.**, proti žalovanému: **rektor Univerzity Palackého v Olomouci**, se sídlem Křížkovského 511/8, Olomouc, ve věci žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 8. 2018, č. j. UPOL-109065/9410-2018, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 3. 2019, č. j. 64 A 18/2018 - 47,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovaný **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalobkyni **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“) rozsudkem ze dne 28. 3. 2019, č. j. 64 A 18/2018 - 47, zrušil rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 8. 2018, č. j. UPOL-109065/9410-2018, jímž byla podle § 47c odst. 1 a odst. 2 písm. b) zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách (dále jen „zákon o vysokých školách“), vyslovena neplatnost vykonání státní zkoušky žalobkyní na Právnické fakultě Univerzity Palackého (dále jen „PF UP“) z předmětů Trestní právo (KPT/NSZZ3) a Správní právo (VPK/NSZZ2). Toto rozhodnutí bylo vydáno na základě podnětu podatele P. K., který uvedl, že žalobkyně vykonala státní zkoušku úmyslným jednáním jdoucím proti dobrým mravům, a to za pomoci jiné osoby – podatele, se kterým byla po celou dobu výkonu zkoušky v telefonickém kontaktu přes technické zařízení (miniaturní reproduktor v uchu a k němu dodávaný mikrofon skrytý pod šaty). Žalovaný při posouzení naplnění znaků skutkové podstaty § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách, zejména znaku soustavnosti, vyšel v zásadě ze závěrů stanoviska přezkumné komise a

označil jednání žalobkyně za soustavné. Uvedený znak bylo nutno vztáhnout k relativně krátkému a jasně časově vymezenému okamžiku, kterým byl průběh státní zkoušky (v tomto případě cca 60 - 70 minut), neboť právě o vyslovení její neplatnosti šlo. jednání žalobkyně tedy trvala celou dobu průběhu státní zkoušky a nejednalo se o jednání nárazové.

[2] Krajský soud se v napadaném rozsudku neztotožnil s názorem žalovaného. Zmínil důvodovou zprávu k novele zákona o vysokých školách, kterou bylo ustanovení o vyslovení neplatnosti státní zkoušky do citovaného zákona včleněno a která se pojmem soustavnosti blíže nezabývala, a dále poukázal na judikaturu správních soudů, v níž se tyto soudy k pojmu soustavnosti vyjadřovaly. S ohledem na posledně uvedené vycházel krajský soud při výkladu pojmu soustavného jednání z toho, že se má jednat o činnost prováděnou opakovaně, nikoli jednorázově, příležitostně či nahodile, obecně s úmyslem tuto činnost opakovat.

[3] Z § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách podle krajského soudu nevyplývá, že by znak soustavnosti, tím méně znak opakujícího se jednání, mohl být naplněn úmyslným jednáním proti dobrým mravům pouze v průběhu vykonávání konkrétní státní zkoušky či její součásti, příp. obhajoby disertační práce, jak dovodil žalovaný, když za soustavné jednání považoval jednání žalobkyně v průběhu 60 - 70 minut státní zkoušky. Výklad, že se žalobkyně dopouštěla úmyslného (údajně podvodného) jednání soustavně (tudíž opakovaně) celou dobu v průběhu konání státní zkoušky, tedy, jinými slovy, každou minutu průběhu státní zkoušky, a že tudíž je tím znak soustavnosti naplněn, označil za neudržitelný. Nepřisvědčil ani argumentaci žalovaného, že v případě přijetí argumentu o jednorázové záležitosti jednání u státní zkoušky by nebylo možno nikdy skutkovou podstatu dle § 47c zákona o vysokých školách naplnit. Naopak upozornil, že si lze představit celou škálu jednání proti dobrým mravům, kterého se osoba dopouští např. v průběhu celého studia, přičemž v důsledku takového jednání bude naplněn krom znaku soustavnosti také závěr, že oním jednáním taková osoba splnila pouze zdánlivě předpoklady pro konání a úspěšné vykonání státní zkoušky. S ohledem na to krajský soud uzavřel, že v případě žalobkyně vytykaného jednání nemohlo dojít k naplnění podmínek stanovených § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách v části skutkové podstaty, pod kterou toto jednání podřadil žalovaný, a jeho rozhodnutí označil z tohoto důvodu za nezákonné.

[4] Krajský soud dále upozornil, že žalovaný ve svém rozhodnutí ani nespécifikoval, jaké konkrétní předpoklady ke konání a úspěšnému vykonání části státní závěrečné zkoušky (a kterými konkrétními předpisy stanovené) měla žalobkyně splnit pouze zdánlivě. A ačkoliv se krajský soud zbylými námitkami procesního charakteru nezabýval, upozornil, že žalovaný měl důsledně zvážit, zda by zvuková nahrávka mohla být dostatečným důkazem pro jeho závěr o úmyslném jednání žalobkyně, zvláště s přihlédnutím k vyjádření pouze jediné členky zkušební komise, která neshledala na konání státní zkoušky žalobkyně nic nezvyklého, a k osobě podatele, jehož obchodní společnost je správním soudům známá svými obstrukčními, účelovými, minimálně svéráznými procesními postupy ve správních řízeních.

II. Kasační stížnost žalovaného a vyjádření žalobkyně

[5] Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) proti rozsudku krajského soudu podal včasnou kasační stížnost, kterou napadl rozsudek krajského soudu v celém jeho rozsahu z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

pokračování

[6] Stěžovatel předně namítal, že krajský soud nesprávně interpretoval § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách a v něm uvedený pojem soustavnost jednání. Provedl totiž značně extenzivní výklad skutkové podstaty obsažené v předmětném ustanovení, který se vztahuje na celou dobu studia. Během studia je však možno jednání uvedená v § 47c zákona o vysokých školách řešit disciplinárním řízením. Pokud tak v minulosti student činil během státní zkoušky či její části nebo při obhajobě disertační práce a následně se stal absolventem, vysoká škola neměla právní nástroje, jak vzniklou společensky zcela nepřijatelnou situaci řešit. Proto včlenil zákonodárce do zákona o vysokých školách uvedená ustanovení. Výklad krajského soudu by dle stěžovatele mohl vyvolávat dojem, že pokud osoba nekoná soustavně proti dobrým mravům (v řádu let), pak vždy jedná v souladu s dobrými mravy, třebaže jde o podvodné jednání. S ohledem na tento výklad vyjádřil stěžovatel obavy, že jej uvítají všichni, kteří chtějí následovat žalobkyni. Upozornil, že žalobkyně jednala podle nepovolené nápovědy nejen během samotné zkoušky, ale i přípravy na ni (na tzv. potítku) a tomu pravděpodobně předcházela její nemalá příprava i před státní zkouškou.

[7] Stěžovatel měl dále za to, že dostatečně v rozhodnutí vysvětlil, v čem spočívala zdánlivost vykonání části státní zkoušky žalobkyni. Odkázal na část odůvodnění svého rozhodnutí, v němž uvedl, že se ztotožnil s názory přezkumné komise Univerzity Palackého, které shrnul v odůvodnění na straně 5. Konkrétně přezkumná komise uvedla, že ze zákona o vysokých školách a jejích vnitřních předpisů plyne, že student má plnit své studijní povinnosti nejen samostatně a sám, ale i řádně a čestně, bez jakýchkoliv podvodných jednání. Žalobkyně splnila podmínky státní závěrečné zkoušky a ukončení studia jen zdánlivě a v rozporu s právními předpisy i vnitřními předpisy Univerzity Palackého, neboť používala zakázanou nápovědu ze strany podatele po celou dobu konání státní zkoušky, a nevykonala tedy zkoušku samostatně. K osobě podatele stěžovatel uvedl, že nebyla podstatou řízení, a proto neměla být hodnocena. Autenticitu nahrávky a její samotný obsah pak stěžovatel rozsáhle hodnotil ve svém rozhodnutí. S ohledem na uvedené navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k novému projednání a rozhodnutí. Následně podal také návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[8] Žalobkyně se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnila s názorem krajského soudu stran výkladu pojmu soustavnosti jednání uvedeného v § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách. Upozornila, že dané ustanovení nedopadá vůbec na její věc, ale na případy odebrání titulů kvůli plagiátům kvalifikačních prací a trestné činnosti, na základě které osoby titul získaly. Pokud by chtěl zákonodárce postihnout podvodné jednání u státní závěrečné zkoušky, dle jejího názoru by nepoužil neurčitý právní pojem soustavnost. Jeho použitím tak nechtěl postihovat pouhé jednorázové jednání proti dobrým mravům, nýbrž pouze ta nejzávažnější a trvalejší povahy. Krajský soud pak podle ní nepoužil extenzivní výklad ustanovení, ale pouze analogii v souladu s judikaturou českých soudů. Žalobkyně dále nesouhlasila, že by doba „na potítku“ měla být považována za přípravu na státní závěrečnou zkoušku, a ne za tuto zkoušku samotnou, a ohradila se proti lživým teoriím stěžovatele ohledně toho, že měla užívat nepovoleného zařízení i během studia, když rozporovala užití jakéhokoliv zařízení i při závěrečné zkoušce. K údajně pouze zdánlivě splněným předpokladům stanoveným ke konání a úspěšnému vykonání části státní závěrečné zkoušky žalobkyně uvedla, že prostá skutečnost, že stěžovatel nemohl využít prostředky disciplinárního řízení a ohodnotit ji stupněm „F“, jej neopravňovaly k obcházení celého zákona a zneplatnění celé závěrečné zkoušky. K povinnosti stěžovatele hodnotit i osobu podatele odkázala žalobkyně na nále, v němž Ústavní soud zdůraznil povinnost náležitě odůvodnit svůj závěr o spolehlivosti použitého důkazního pramene.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a stěžovatelem uplatněných důvodů, zároveň zkoumal, zda kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu netrpí vadami, k nimž by měl v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. přihlídnout z úřední povinnosti, a dospěl k závěru, že takovými vadami netrpí.

[10] Novelizací provedenou zákonem č. 137/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, bylo s účinností od 1. 9. 2016 do zákona o vysokých školách doplněno několik ustanovení umožňující ve stanovené lhůtě vyslovit neplatnost vykonání státní zkoušky nebo její součásti nebo obhajoby disertační práce. Pro věc žalobkyně je relevantní ustanovení § 47c zákona o vysokých školách, které zní (zdůraznění přidal Nejvyšší správní soud):

„Řízení na veřejné vysoké škole o vyslovení neplatnosti vykonání státní zkoušky nebo její součásti nebo obhajoby disertační práce

(1) V řízení o vyslovení neplatnosti vykonání státní závěrečné zkoušky nebo její součásti, státní rigorózní zkoušky nebo její součásti, státní doktorské zkoušky nebo obhajoby disertační práce rozhoduje rektor veřejné vysoké školy, na níž se daná státní zkouška nebo obhajoba disertační práce konala.

(2) Rektor vysloví rozhodnutím neplatnost vykonání státní zkoušky nebo její součásti nebo obhajoby disertační práce, pokud osoba, o jejíž státní zkoušku nebo její součást nebo obhajobu disertační práce jde,

a) v důsledku úmyslného trestného činu nesplnila podmínky nebo předpoklady stanovené zákonem o vysokých školách, studijním programem nebo studijním a zkušebním řádem pro konání a úspěšné vykonání státní zkoušky nebo její součásti nebo obhajoby disertační práce, nebo

b) v důsledku úmyslného neoprávněného užití díla jiné osoby hrubě porušujícího právní předpisy upravující ochranu duševního vlastnictví²²⁾ nebo jiného úmyslného jednání proti dobrým mravům, newvedeného v písmenu a), nesplnila nebo splnila jen zdánlivě podmínky nebo předpoklady stanovené zákonem o vysokých školách, studijním programem nebo studijním a zkušebním řádem pro konání a úspěšné vykonání státní zkoušky nebo její součásti nebo obhajoby disertační práce, šlo-li o soustavné nebo opakované jednání proti dobrým mravům nebo byla-li jím podstatně narušena možnost získat standardní znalosti a dovednosti absolventa daného studijního programu.

(3) Za nesplnění podmínek pro úspěšné vykonání státní zkoušky nebo její součásti nebo obhajoby disertační práce podle odstavce 2 písm. a) a b) se považuje i takový případ rozporu mezi objektivním stavem věci a skutečnostími osvědčovanými vysokoškolským diplomem nebo diplomem o vykonání státní rigorózní zkoušky, kdy byl osobě vydán vysokoškolský diplom nebo diplom o vykonání státní rigorózní zkoušky, aniž státní zkoušku nebo její součást nebo obhajobu disertační práce vůbec konala.

(4) Řízení o vyslovení neplatnosti se zahajuje z moci úřední; zahájeno může být rektorem

a) nejpozději do 3 let ode dne nabytí právní moci rozsudku, kterým byla uvedena osoba odsouzena pro úmyslný trestný čin, jde-li o případ uvedený v odstavci 2 písm. a), nebo

b) nejpozději do 3 let ode dne vykonání nebo zdánlivého vykonání státní zkoušky nebo její poslední součásti nebo obhajoby disertační práce, jde-li o případ uvedený v odstavci 2 písm. b).

(5) Neshledá-li rektor důvody pro vyslovení neplatnosti státní zkoušky nebo její součásti nebo obhajoby disertační práce podle odstavce 2, řízení o vyslovení neplatnosti usnesením zastaví.

(6) Součástí podkladů pro rozhodnutí v řízení o vyslovení neplatnosti je stanovisko přezkumné komise. Přezkumná komise má 7 členů, z toho 6 členů jmenovaných rektorem z profesoriů, docentů nebo dalších odborníků; sedmý člen komise je rektorem jmenován z řad studentů veřejné vysoké školy. Podrobnosti o složení přezkumné komise stanoví vnitřní předpis veřejné vysoké školy. Přezkumná komise se usnáší nadpoloviční většinou hlasů všech svých členů.

³²⁾ § 31 *zákona č. 121/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.*“

[11] Již ze samotné citace rozhodného ustanovení zákona, zejména pak z definice skutkových podstat uvedené v § 47c odst. 2 zákona o vysokých školách, je patrné, že vyslovení neplatnosti vykonání státní zkoušky nebo její součásti nebo obhajoby disertační práce připadá v úvahu jen u relativně malé množiny všech „nemravných“ jednání, jež si lze u studentů vysokých škol v souvislosti s plněním jejich studijních povinností představit a jež se v praxi podle obecných lidských zkušeností dějí. Zákonodárce ustanovení § 47c odst. 2 zákona o vysokých školách koncipoval s představou – nutno poznamenat, že realistickou a reflektující skutečný život –, že při studiu se zkrátka nepoctivostí spojené s plněním studijních povinností (opisování, napovídání, využívání taháků a jiných podobných nepřijatelných triků) v jisté míře dějí, třebaže to je nežádoucí. Pokud nepřekročí jistou míru, nemají být důvodem následného zneplatnění vykonání státní zkoušky nebo její součásti nebo obhajoby disertační práce. Zákonodárce zde vychází z myšlenky, že zpětný zásah do výsledků studia má nastat jen tehdy (ponecháme-li stranou jednání úmyslně trestné), šlo-li o úmyslné jednání proti dobrým mravům systematické povahy (*soustavné* nebo *opakované*) nebo o jednání, které by znamenalo, že příslušné úroveň vysokoškolského vzdělání by dosáhl po formální stránce i někdo, kdo ve skutečnosti obsah tohoto vzdělání a kvalifikaci s tím spojenou do sebe v podstatné míře nevstřebal – slovy zákona byla u dotyčného *podstatně narušena možnost získat standardní znalosti a dovednosti absolventa daného studijního programu*. Zákonodárce v daném případě nastavil zcela srozumitelně hranici mezi situacemi, kdy má mít přednost ochrana již nabytých práv (byť nabytých nikoli v dobré víře), a situacemi, kdy je nutno kvůli ochraně veřejného pořádku nebo věrohodnosti státem regulované odborné kvalifikace práva nabytá ve zlé víře zpětně anulovat.

[12] Žalobkyni je předestíráno, že na společně konané trestněprávní a správněprávní součásti státní zkoušky použila náповědu spočívající v tom, že při přípravě odpovědí na položené otázky (na tzv. potítku) a v průběhu odpovídání na otázky zkušební komisi měla skrytě komunikovat se svým tehdejším přítelem P. K. Podstata komunikace měla spočívat v tom, že P. K. byl zpraven o položených otázkách, sdělil jí podstatný obsah odpovědí na ně a napovídal i jednotlivosti při samotném odpovídání na otázky zkušební komisi. Pokud se vskutku stalo to, co je žalobkyni předestíráno, pomoc, kterou by při skládání výše uvedené součásti státní zkoušky náповědou získala, by byla významná. Žalobkyně by nicméně ani tak danou součást státní zkoušky nesložila, aniž by měla podstatné povědomí o právních pojmech a institutech, které byly předmětem zkoušky. Jinak řečeno, ani s náповědou, pokud k ní došlo tak, jak je žalobkyni předestíráno, by státní zkoušku nemohla složit, pokud by neměla určitou orientaci v materii, z níž byla zkoušena. V tomto ohledu se žalobkyni předestírané jednání liší například od situace, kdy by čistě cizí myšlenky (například právnícký text sepsaný jinou osobou) vydávala za své, aniž by k tomu přistoupila jí samou „přidaná hodnota“ intelektuálního výkonu, byť z pohledu splnění podmínek zkoušky nedostačujícího.

[13] Jen pokud by to, co je žalobkyni předestíráno, mohlo vůbec být jednáním naplňujícím některou ze skutkových podstat § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách, bylo by důvodu zkoumat ve skutkové rovině, zda se žalobkyně takového jednání vůbec dopustila, jakým konkrétním způsobem a v jakém konkrétním rozsahu.

[14] Skutkové podstaty, kterých se lze podle § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách dopustit, jsou tři. Všem je jako vstupní nezbytná podmínka společné, že musí jít o „úmyslné jednání proti dobrým mravům“; jedním z příkladů takového jednání, zákonodárcem výslovně

zmíněným zřejmě proto, že se v praxi může objevovat vcelku často, je „úmyslné neoprávněné užití díla jiné osoby hrubě porušující právní předpisy upravující ochranu duševního vlastnictví“. Z příkladu výslovně zmíněného zákonodárcem lze usuzovat, jaká má být typová závažnost úmyslného jednání proti dobrým mravům i v jiných případech, jež nejsou jako příklady výslovně zmíněny. Musí jít o úmyslné neoprávněné užití díla jiné osoby porušující právní předpisy upravující ochranu duševního vlastnictví „hrubě“, tedy velmi závažně, nikoli jen běžně či průměrně. Typově se musí jednat o takové užití díla jiné osoby, které je neoprávněné využívá ve významném rozsahu a ze zavrženíhodných důvodů (typicky kvůli získání neoprávněné výhody v podobě splnění studijní povinnosti bez patřičného vynaložení vlastního úsilí a prokázání dostatku vlastních znalostí, schopností či dovedností). Tento účel je vyjádřen – obecně, nejen ve vztahu k využití cizího díla – další podmínkou definující zákonem stanovený nutný následek, a sice že osoba, jež se uvedeného jednání dopustila, *nesplnila nebo splnila jen zdánlivě podmínky nebo předpoklady (...) pro konání a úspěšné vykonání státní zkoušky nebo její součásti nebo obhajoby disertační práce*.

[15] Pro jednání spočívající v něčem jiném než v „úmyslném neoprávněném užití díla jiné osoby hrubě porušujícím právní předpisy upravující ochranu duševního vlastnictví“ tedy musí platit, že půjde o úmyslné jednání jsoucí ve významném rozporu s dobrými mravy, které vedlo k následku spočívajícímu v tom, že osoba, jež se jej dopustila, vytvořila situaci, kdy se navenek (zejména z pohledu zkoušejících) jevílo, že splnila příslušné kvalifikační předpoklady pro státní zkoušku či její součást, avšak ve skutečnosti je nesplnila, neboť dojmu splnění docílila jednáním zpravidla podvodného charakteru.

[16] Nutnou podmínkou naplnění znaků některé ze skutkových podstat § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách však je ještě to, že výše uvedené jednání muselo mít i určité specifické znaky nebo specifické následky. Zákon rozlišuje tři možné alternativy: V první řadě může být úmyslné jednání jsoucí ve významném rozporu s dobrými mravy jednání *soustavné*. Nebo může být toto jednání *opakované*. Posledním případem je, že takovým jednáním byla *podstatně narušena možnost získat standardní znalosti a dovednosti absolventa daného studijního programu*.

[17] Nejjednodušší alternativou z hlediska výkladu je opakované jednání. Jde o jednání, jehož jednotlivé případy (jednotlivá od sebe oddělitelná, relativně samostatná jednání) se odehrají aspoň dvakrát v rámci daného studijního programu. Nemusí jít o situaci, kdy jde o dva akty spojené navzájem jednotným záměrem; postačí, když každý akt, posuzován sám sobě, splní výše popsané zákonné znaky, tedy že půjde o úmyslné jednání jsoucí ve významném rozporu s dobrými mravy, jehož následkem bude nesplnění nebo jen zdánlivé splnění podmínek nebo předpokladů stanovených právem pro konání a úspěšné vykonání státní zkoušky nebo její součásti nebo obhajoby disertační práce. *A contrario* to tedy znamená, že pouhé jedno jediné takovéto jednání k naplnění zákonné podmínky opakovanosti nestačí.

[18] Jednání soustavné je oproti jednání opakovanému nutno považovat za jakousi vyšší, cílenější a organizovanější formu opakování. Znakem soustavnosti je zde v první řadě jednotící záměr a opakování dílčích aktů tolikrát, kolikrát je třeba k dosažení tohoto záměru. Soustavnost je v obecně jazykovém smyslu protikladem jednorázovosti či ojedinělosti. Typickou formou soustavného jednání by například bylo, pokud by žalobkyně nápovědy na dálku za použití technické pomůcky používala při skládání jednotlivých součástí státní zkoušky systematicky, jako jakousi „metodu“, jež jí má pomoci tyto zkoušky jako celek složit. Soustavné jednání může trvat delší dobu (např. jednotlivé součásti státní zkoušky mohou být podvodně skládány po dobu řady měsíců), stejně tak však může jít o jednání časově krátkodobého charakteru (například pokud by jednotlivé součásti státní zkoušky po sobě následovaly v řádu dní). Se stěžovatelem

pokračování

je třeba v obecné rovině souhlasit v tom, že nejde primárně o délku trvání takového jednání, ale o to, že jeho věcný rozsah musí být dostatečně významný ve vztahu k celku plnění všech studijních povinností, na něž dopadá ustanovení § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách a jež se vztahují k danému konkrétnímu studijnímu programu.

[19] Konečně alternativa spočívající v charakterizaci nikoli specifického způsobu jednání, ale specifického následku, a sice „podstatném narušení možnosti získat standardní znalosti a dovednosti absolventa daného studijního programu“, nevyžaduje ani opakování, ani soustavnost, avšak míří na situace, kdy by byť i jen jednorázovým jednáním došlo k domnělému splnění studijních povinností osobou, u níž by bylo patrné, že si v podstatné míře neosvojila znalosti a dovednosti absolventa daného studijního programu. Zjednodušeně řečeno se typicky bude jednat o případy, kdy vyjde najevo, že jednající, ač podvodným jednáním vytvořil zdání řádného splnění studijní povinnosti, nedisponuje ani základními (minimálními) znalostmi a dovednostmi potřebnými pro úspěšné absolvování studijního programu.

[20] Žalobkyni je předestíráno, že se měla dopustit jednání soustavného, přičemž soustavnost měla spočívat v tom, že náповědu na dálku měla využívat po celou dobu trvání ústního zkoušení z jedné součásti státní zkoušky (trestněprávní a správněprávní). Takovýto výklad pojmu soustavnosti však odporuje výše popsaným výkladovým východiskům, neboť je v rozporu s úmyslem historického zákonodárce srozumitelně vyjádřeným v textu § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách. Soustavné jednání má mít dostatečně významný věcný rozsah, jak bylo výše uvedeno; v případě žalobkyně však jej ještě nedosáhlo, byť se mu nepochybně přiblížilo. Trestněprávní a správněprávní součást státní zkoušky je její podstatnou částí. Nicméně jde stále jen o jednu část státní zkoušky zahrnující i další srovnatelně významné součásti, přičemž žalobkyni není předestíráno, že by náповědy využila i jindy než ve výše uvedeném jediném případě. Jde tedy o úmyslné jednání jsoucí ve významném rozporu s dobrými mravy, avšak postrádá znak soustavnosti.

[21] Stěžovatelův právní názor je založen na přesvědčení, že znak soustavnosti je dán již jen tím, že v rámci příslušného procesu plnění určité studijní povinnosti postupovala žalobkyně cíleně (měla náповědy na dálku využívat zásadně po celou dobu jedné zkoušky, za niž je třeba považovat proceduru spočívající v zadání otázek z příslušné součásti státní zkoušky, přípravu odpovědí a následnou rozpravu o otázkách se zkušební komisí). Takový výklad je z čistě jazykového hlediska možný, pomíjí však, že definice skutkových podstat podle § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách obsahuje řadu dílčích prvků, které je třeba vykládat v jejich vzájemných vztazích. Výklad zaujatý stěžovatelem by znak soustavnosti fakticky ztotožňoval s předepsanou formou jednání, a sice s úmyslem. To není možné, jelikož pak by znak soustavnosti byl v zákonném textu uveden nadbytečně, což obecně vzato racionální zákonodárce nečiní. O tom, že naopak znak soustavnosti měl být dalším rozlišovacím znakem jedné ze tří vedle sebe stojících skutkových podstat a že nešlo o omyl, svědčí i znění příslušné části důvodové zprávy k návrhu zákona, jehož schválením byl nový § 47c odst. 2 písm. b) do zákona o vysokých školách (ve znění zpracovaném vládou jako navrhovatelem zákona) vtělen (zvýraznění přidal nyní Nejvyšší správní soud): *„Zákon vymezuje skutkové okolnosti, za nichž lze takové rozhodnutí vydat, když z důvodu ochrany dobré víry a závažného zásahu do právního postavení musí jít o nesplnění podmínek či předpokladů pro konání a úspěšné vykonání státní zkoušky v důsledku úmyslného trestného činu nebo úmyslného jednání dotyčné osoby proti dobrým mravům (soustavného a opakovaného nebo byla-li jím podstatně narušena možnost získat standardní znalosti a dovednosti absolventa daného studijního programu).“* Z citace je patrné, že se znakem soustavnosti navrhovatel pracuje jako se samostatným znakem stojícím vedle úmyslné povahy jednání [viz důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně

a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, sněmovní tisk 464/0, zvláštní část, k novelizačnímu bodu č. 156, druhý odstavec, dostupné dálkově na webových stránkách Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=464&ct1=0>].

[22] Je nepochybné, že pokud by žalobkyně vskutku jednala tak, jak jí je předestíráno, šlo by o jednání v přímém úmyslu. Žalobkyně by musela vědět, že využívá určité technické zařízení a komunikuje na dálku s osobou, jež jí napovídá, pokud by poslouchala přes technické zařízení slova této osoby, umožnila jí seznámit se se zadáním zkušebních otázek a na pokyn této radící osoby jí sama signalizovala zpět odpovědi na určité doplňující dotazy pomáhající lépe cílit náповědu. V tomto smyslu by šlo o jednání cílené, systematické, promyšlené, vedené chladným rozumem orientovaným na nemravný výsledek. To však z takového jednání ještě nečiní jednání soustavné. K naplnění tohoto znaku by bylo třeba, aby k cílenosti jednání přibyla opakovanost směřující k dosažení širšího, tedy nikoli jen jednorázovým jednáním dosažitelného záměru. Nic takového však stěžovatel netvrdí; podle něho se podvodné jednání týkalo jen jediné ústní zkoušky týkající se jedné součásti státní zkoušky.

[23] I kdyby se tedy žalobkyně takového jednání vskutku dopustila, nemohla být neplatnost vykonání příslušné součásti státní zkoušky pro toto jednání vyslovena. Krajský soud ke shodnému závěru dospěl zcela v souladu se zákonem. V souladu se zákonem krajský soud postupoval, i pokud blíže nezkoumal konkrétní skutkové okolnosti věci (viz argumentace krajského soudu v bodě 22 odůvodnění jeho rozsudku), zejména to, zda zvuková nahrávka zaslaná P. K. Univerzitě Palackého vskutku prokazuje, že žalobkyni byla poskytnuta nepřipustná náповěda na dálku. V řízení o kasační stížnosti proto rovněž nebylo potřeba, aby se těmito okolnostmi zabýval Nejvyšší správní soud. Ten se omezil toliko na posouzení jediné rozhodné právní otázky, a sice zda jednání žalobkyně, pokud by se vskutku odehrálo tak, jak jí to stěžovatel předestíral, mohlo vůbec naplnit znak soustavnosti ve smyslu § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách.

[24] O otázce, jakým způsobem se do sféry stěžovatele dostaly informace ohledně údajně podvodného jednání žalobkyně, a o důvěryhodnosti zdroje těchto informací nebylo pro účely rozhodnutí o kasační stížnosti třeba činit si úsudek.

IV. Závěr a náklady řízení

[25] Nejvyšší správní soud posoudil s ohledem na výše uvedené kasační stížnost jako nedůvodnou a podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. ji zamítl.

[26] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, *(n)estanočí-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl*. Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. Žalobkyni žádné náklady spojené s tímto řízením nevznikly, a Nejvyšší správní soud proto rozhodl, že žalobkyně, která by jako procesně úspěšný účastník řízení o kasační stížnosti nárok na náhradu nákladů tohoto řízení zásadně měla, se tato náhrada nepřiznává.

[27] O návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti Nejvyšší správní soud nerozhodoval, neboť rozhodl o věci samé přednostně kvůli existenci závažných důvodů pro takový krok (§ 56 odst. 1, část věty za středníkem s. ř. s.). Učinil tak s ohledem

pokračování

na precedenční povahu věci týkající se nové, dosud Nejvyšším správním soudem nevykládané a v řadě ohledů komplikované právní úpravy, jež se potenciálně může týkat řady vysokých škol a jejich studentů či absolventů.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. října 2019

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu